

Spis treści

Wprowadzenie	XI
Notki biograficzne	XV
Wykaz skrótów	XIX
CZĘŚĆ I. ORGANIZACJA SYSTEMU OŚWIATY	1
1. Struktura i zakres działania publicznych jednostek oświatowych	3
1.1. Typy i rodzaje jednostek oświatowych i organy je prowadzące	3
1.2. Zasady funkcjonowania wychowania przedszkolnego	6
1.3. Szkolnictwo zawodowe	9
1.4. Rodzaje i zakres działania placówek oświatowych	10
1.5. Reguły organizowania kształcenia ustawicznego i praktycznej nauki zawodu	14
1.6. Zasady kształcenia specjalnego	17
1.7. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	18
1.8. Jednostki kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli	20
1.9. Organizacja roku szkolnego	21
2. Zasady tworzenia samorządowych jednostek oświatowych	23
2.1. Procedura powoływania przedszkoli, szkół i placówek przez jednostki samorządu terytorialnego	23
2.2. Procedura nadawania i zmian statutu jednostki oświatowej	25
2.3. Zakres merytoryczny statutów	27
2.4. Charakter organizacyjno-finansowy oświatowych jednostek budżetowych	29
3. Zasady ewidencjonowania jednostek oświatowych prowadzonych przez inne osoby prawne lub osoby fizyczne	31
3.1. Ewidencja szkół i placówek niepublicznych – zagadnienia ogólne	31
3.2. Wniosek o wpis do ewidencji szkół niepublicznych	32
3.2.1. Oznaczenie osoby zamierzającej prowadzić szkołę lub placówkę, jej miejsca zamieszkania lub siedziby	34
3.2.2. Określenie odpowiednio typu i rodzaju szkoły lub placówki oraz daty rozpoczęcia jej funkcjonowania, a w przypadku szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe – podanie nazw zawodów, w jakich szkoła będzie kształcić	36
3.2.3. Wskazanie miejsca prowadzenia szkoły lub placówki oraz informacje o warunkach lokalowych	39
3.2.4. Statut szkoły lub placówki	41
3.2.5. Dane dotyczące kwalifikacji pracowników pedagogicznych i dyrektora, przewidzianych do zatrudnienia w szkole lub placówce	42
3.2.6. Zobowiązanie do przestrzegania wymagań określonych w art. 7 ust. 3 SysOśwU ...	42

3.2.7. Dane niezbędne do wpisania szkoły lub placówki do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej	43
3.2.8. Przykład wniosku o wpis do ewidencji	49
3.2.9. Przykład wezwania do usunięcia braków we wniosku o wpis do ewidencji	51
3.3. Zaświadczenie o wpisie do ewidencji szkół i placówek niepublicznych	52
3.4. Zmiana danych powstałych po wpisie do ewidencji	53
3.5. Odmowa wpisu do ewidencji	53
3.6. Nadanie uprawnień szkoły publicznej	55
3.7. Wykreślenie z ewidencji	56
3.8. Zezwolenie na założenie szkoły lub placówki publicznej prowadzonej przez osobę fizyczną lub osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego	59
4. Przekazywanie szkół samorządowych innym osobom prawnym i osobom fizycznym	65
4.1. Zagadnienia ogólne	65
4.2. Osoby prawne i fizyczne, które mogą być organami prowadzącymi dla szkół przekazywanych przez JST	66
4.3. Uchwała rady w sprawie przekazania szkoły	66
4.4. Opinia związków zawodowych	67
4.5. Termin podjęcia uchwały o przekazaniu szkoły	69
4.7. Wliczanie uczniów oddziału przedszkolnego do ogólnej liczby uczniów szkoły	70
4.8. Opinia organu sprawującego nadzór pedagogiczny	72
4.9. Umowa o przekazanie szkoły	73
4.10. Uprawnienia nauczycieli przekazywanej szkoły	78
5. Przekazanie przez JST prowadzenia przedszkola publicznego stowarzyszeniu	81
5.1. Zagadnienia ogólne	81
5.2. Uchwała organu stanowiącego JST i uzasadnienie do uchwały	82
5.3. Opinia organu sprawującego nadzór pedagogiczny	84
5.4. Powiadomienie pracowników i zakładowej organizacji związkowej	86
5.5. Prawa nauczycieli przejętych przedszkoli i obowiązki osoby przejmującej przedszkole ...	87
5.6. Umowa o przekazaniu przedszkola	88
5.7. Aspekty finansowe przekazania przedszkola innej niż JST osobie prawnej lub osobie fizycznej	90
5.8. Zasady finansowe obowiązujące przedszkola przejęte od gminy	91
5.9. Wzór uchwały w sprawie przekazania przez JST prowadzenia przedszkola publicznego osobie prawnej – stowarzyszeniu	92
6. Porozumienie w sprawie zakładania i prowadzenia szkoły lub placówki przez JST, dla której prowadzenie i zakładanie tej szkoły nie jest zadaniem własnym	93
6.1. Zagadnienia ogólne	93
6.2. Najważniejsze czynności poprzedzające zawarcie porozumienia	94
6.3. Najważniejsze czynności następujące po zawarciu porozumienia	95
6.4. Finansowanie działania szkoły lub placówki powstałej w wyniku porozumienia	96
6.5. Podstawa prawna porozumienia	97
6.6. Strony porozumienia i organy biorące udział w jego zawarciu	98
6.7. Przedmiot porozumienia	99
6.8. Wzór porozumienia	102
7. Procedura prawna likwidacji szkoły	105
7.1. Możliwość blokowania procedury likwidacyjnej przez wojewodę	105
7.2. Przyczyny likwidacji szkół	106

7.3. Konieczność podjęcia dwóch uchwał w przedmiocie likwidacji szkoły	106
7.4. Likwidacja szkoły w zespole	113
8. Przeniesienie kierunków kształcenia	117
8.1. Zagadnienia ogólne	117
8.2. Sposoby dokonania przeniesienia	117
8.3. Opinia związków zawodowych	120
8.4. Wzór uchwały w przedmiocie przeniesienia kształcenia	121
8.5. Podsumowanie	121
9. Zespoły szkół	123
9.1. Zagadnienia ogólne	123
9.2. Warunki połączenia szkół	124
9.3. Uprawnienia organu prowadzącego	125
9.4. Forma organizacyjno-prawna zespołu szkół	126
9.5. Wzór uchwały o utworzeniu zespołu szkół	128
10. Działalność rad pedagogicznych	131
10.1. Charakter prawny i kompetencje rady pedagogicznej	131
10.2. Skład osobowy rady	136
10.3. Procedura działania rady pedagogicznej	137
11. Organy społeczne w publicznych jednostkach oświatowych	143
11.1. Zasady działania rad szkół i placówek	143
11.2. Rady rodziców	145
11.3. Samorząd uczniowski	152
12. Organizacje pozarządowe w oświacie	155
12.1. Zagadnienia ogólne	155
12.2. Wsparcie systemu oświaty przez trzeci sektor	155
12.3. NGO samodzielnie prowadzące szkoły i placówki oświatowe	156
12.4. Organizacje wspierające funkcjonowanie szkół i placówek oświatowych	157
12.5. Organizacje wspierające procesy edukacji i wychowania	161
12.6. Fundacja czy stowarzyszenie – wybór formy prawnej	163
12.7. Zakładanie organizacji pozarządowych	165
12.8. Źródła finansowania	167
13. Gminne jednostki obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół i przedszkoli	177
13.1. Zakres odpowiedzialności gmin za szkoły i przedszkola	177
13.2. Zadania związane z realizacją obsługi administracyjnej szkół	178
13.3. Tworzenie jednostki obsługi ekonomiczno-administracyjnej	179
13.4. Funkcjonowanie jednostki obsługi ekonomiczno-administracyjnej	185
13.5. Propozycje zmian	186
CZĘŚĆ II. ZASADY PRZYJMOWANIA UCZNIÓW	189
1. Rekrutacja uczniów do publicznych jednostek oświatowych	191
1.1. Zagadnienia ogólne	191
1.2. Nowe kryteria rekrutacyjne w przedszkolach i szkołach publicznych	192
1.3. Nowe zasady rekrutacji do przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego	193
1.4. Nowe zasady rekrutacji do publicznych szkół	212
1.4.1. Zasady przyjmowania uczniów do publicznych szkół podstawowych i gimnazjów	215
1.4.2. Zasady przyjmowania uczniów do publicznych szkół ponadgimnazjalnych	216

1.4.3. Zasady przyjmowania uczniów do szkół policealnych	219
1.4.4. Zasady przyjmowania uczniów do publicznych szkół sportowych	220
1.4.5. Zasady przyjmowania uczniów do szkół dwujęzycznych	222
1.4.6. Zasady przyjmowania uczniów do szkół dla dorosłych	224
1.4.7. Zasady rekrutacji do publicznych szkół artystycznych	225
1.4.8. Dalszy przebieg postępowania rekrutacyjnego i ogłoszenie wyników	226
1.5. Warunki przyjmowania uczniów do placówek oświatowych	229
1.5.1. Zasady rekrutacji do publicznych placówek artystycznych	231
1.5.2. Zasady przyjmowania na zajęcia rozwijające zainteresowania lub rozwijające uzdolnienia	232
1.5.3. Zasady rekrutacji do placówek zapewniających opiekę uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem zamieszkania	233
1.5.4. Dalszy przebieg postępowania rekrutacyjnego i ogłoszenie wyników	234
1.6. Przejściowe zasady rekrutacji w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych	236
2. Finansowanie dowożenia uczniów oraz inne kwestie formalno-prawne związane z ich dowożeniem	247
2.1. Zagadnienia ogólne	247
2.2. Dowóz dzieci realizujących obowiązek edukacji przedszkolnej	248
2.3. Dowóz dzieci realizujących obowiązek szkolny w szkołach podstawowych i gimnazjach	250
2.4. Dowóz dzieci i młodzieży wymagających kształcenia specjalnego, niepełnosprawnych lub upośledzonych umysłowo	251
2.5. Finansowanie przez gminę dowozu dzieci a dystans dzielący ich dom i szkołę	253
2.6. Wpływ uczęszczania dziecka do szkoły położonej w innej gminie lub w innym niż właściwy mu obwód szkolny na obowiązki gminy wynikające z art. 17 ust. 3 SysOśwU ..	257
2.7. Zapewnienie bezpłatnego transportu do szkoły	260
2.8. Zwrot kosztów dojazdu dziecka	262
CZĘŚĆ III. GOSPODARKA FINANSOWA	269
1. Zasady sporządzania planu finansowego	271
1.1. Zagadnienia ogólne	271
1.2. Terminy do przygotowania planu finansowego	271
1.3. Przygotowanie planu finansowego przez zespoły ekonomiczno-administracyjne szkół ..	277
1.4. Elementy planu finansowego szkoły	278
1.5. Zmiany w planach finansowych	281
1.6. Plany finansowe wydzielonego rachunku dochodów	283
2. Upoważnienie dyrektora gminnej szkoły lub placówki oświatowej do zaciągania zobowiązań w imieniu gminy	285
2.1. Zagadnienia ogólne	285
2.2. Upoważnienie do zaciągania zobowiązań w sferze prawa cywilnego	286
2.3. Źródło upoważnienia do zaciągania rocznych zobowiązań finansowych	287
2.4. Dopuszczalność zaciągnięcia zobowiązania na rok następny lub zobowiązania wieloletniego	288
2.5. Pełnomocnictwo dla dyrektora samorządowej szkoły lub placówki do prowadzenia spraw bieżących	290
2.5.1. Omówienie wzoru pełnomocnictwa ogólnego	290
2.5.2. Wzór pełnomocnictwa dla dyrektora placówki oświatowej do prowadzenia bieżących spraw	290

3. Wydzielony rachunek dochodów	293
3.1. Jednostki budżetowe, w których może zostać utworzony wydzielony rachunek dochodów	293
3.2. Tworzenie wydzielonych rachunków dochodów	297
3.2.1. Źródła dochodów	297
3.2.2. Wydatki dokonywane z wydzielonego rachunku	300
3.2.3. Pozostałe elementy funkcjonowania wydzielonego rachunku dochodów	302
3.3. Wydzielone rachunki dochodów a dyscyplina finansów publicznych	305
3.4. Przykłady wzorów dokumentów związanych z wydzielonym rachunkiem dochodów	306
3.4.1. Przykład uchwały organu stanowiącego	306
3.4.2. Przykładowy załącznik do uchwały budżetowej gminy na 2014 r.	310
3.4.3. Przykładowe plany finansowe wydzielonego rachunku dochodów placówki oświatowej	312
3.4.4. Przykładowe plany finansowe wydzielonego rachunku dochodów przedszkola na 2014 r.	313
4. Żywnienie w szkołach i przedszkolach	315
4.1. Podstawy prowadzenia żywienia w przedszkolu i szkole	315
4.2. Ustalanie warunków korzystania ze stołówki i opłat za wyżywienie w przedszkolach i szkołach	317
4.3. Opłata za posiłki	322
4.4. Zwolnienia z ponoszenia opłat	324
4.5. Formy organizacyjne w zakresie dochodów z opłat za żywnienie	325
4.6. Korzystanie z posiłków w przedszkolu lub szkole przez pracowników szkół i inne osoby	328
4.7. Dożywianie uczniów	330
5. Pomoc państwa w zakresie dożywiania	331
5.1. Zagadnienia ogólne	331
5.2. Cele programu dożywiania	332
5.3. Osoby uprawnione do korzystania z programu dożywiania	332
5.4. Formy pomocy w zakresie dożywiania	334
5.5. Podmioty realizujące program dożywiania i ich zadania	336
5.6. Finansowanie programu dożywiania	336
5.7. Procedura podziału i przyznawania środków z programu dożywiania	337
5.8. Tryb postępowania w sprawach przyznawania pomocy w ramach programu dożywiania	338
5.9. Monitoring programu dożywiania	338
6. Pomoc materialna o charakterze socjalnym	341
6.1. Stypendium szkolne	341
6.2. Zasiłek szkolny	349
6.3. Tryb udzielania pomocy	351
6.4. Finansowanie świadczeń	356
7. Kontrola zarządcza w jednostce oświatowej	361
7.1. Zagadnienia ogólne	361
7.2. Odpowiedzialność za kontrolę zarządczą w jednostce oświatowej	362
7.3. Znaczenie i rola kontroli zarządczej w jednostce oświatowej	364
7.4. Funkcjonowanie kontroli zarządczej w jednostce oświatowej	365
7.5. Kontrola zarządcza a kontrola finansowa	366

7.6. System kontroli zarządczej w jednostce oświatowej	370
7.7. Standardy kontroli zarządczej	373
7.8. Procedury kontroli zarządczej	381
7.9. Dokumentacja związana z prowadzeniem kontroli zarządczej w placówkach oświaty	383
7.10. Plan działalności i sprawozdanie z jego wykonania	391
7.11. Procedury kontroli w jednostce oświatowej wynikające z ustawy o rachunkowości	393
8. Środki na oświatę	405
8.1. Zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki jako zadanie oświatowe samorządu	405
8.2. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	406
8.2.1. Źródła dochodów JST	407
8.3. Subwencja ogólna jako źródło dochodów samorządów	408
8.3.1. Subwencja oświatowa	409
8.3.2. Przykłady wyliczenia wysokości subwencji	412
8.4. Kryteria podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej	416
8.5. Dotacja celowa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego	417
CZĘŚĆ IV. PŁACE	421
1. Kompetencje administracji rządowej w zakresie płac nauczycielskich oraz zasady ich podwyższania przez samorządy terytorialne	423
1.1. Minimalne wynagrodzenie zasadnicze	423
1.2. Kwalifikacja płacowa nauczyciela – zasady ogólne	425
1.3. Kwalifikacja płacowa nauczyciela – rozwiązania szczególne	427
1.4. Zwiększenie stawki wynagrodzenia zasadniczego w związku z podwyższeniem wymiaru pensum	428
1.5. Inne możliwości podwyższenia wynagrodzenia zasadniczego	430
1.6. Przeszeregowanie płacowe nauczyciela	430
1.7. Zmiany wynagrodzenia zasadniczego w trakcie roku szkolnego	431
1.8. Informacja o wynagrodzeniu w umowie o pracę	433
2. Regulamin wynagradzania nauczycieli	435
2.1. Zagadnienia wstępne	435
2.2. Warunki skutecznego wprowadzenia regulaminu wynagradzania nauczycieli	436
2.3. Warunki uzasadniające odstąpienie od wydania regulaminu wynagradzania z początkiem roku kalendarzowego	438
2.4. Dodatki nauczycielskie jako najistotniejszy przedmiot regulacji	439
2.5. Informacje dla nauczyciela o przyznanych dodatkach do wynagrodzenia	439
2.6. Wyjaśnienia do wzoru regulaminu wynagradzania nauczycieli	441
3. Regulamin wynagradzania pracowników niepedagogicznych	449
3.1. Zagadnienia wstępne	449
3.2. Zasady wprowadzania w życie regulaminu wynagradzania	450
3.3. Elementy składowe regulaminu wynagradzania	451
4. Szczegółowe zasady wyliczania wynagrodzeń dla pracowników będących członkami związku zawodowego	467
4.1. Zagadnienia wstępne	467
4.2. Nauczyciel urlopowany	468
4.3. Nauczyciel zwolniony z obowiązku świadczenia pracy	468
4.4. Prawo do wynagrodzenia	469
4.5. Wysokość wynagrodzenia	470

4.6. „Trzynastka” dla działacza związkowego zwolnionego z obowiązku świadczenia pracy ...	472
4.7. Zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy do dokonania czynności doraźnej	474
5. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych nauczycieli	475
5.1. Zagadnienie wstępne	475
5.2. Prawo do zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w szkole	476
5.3. Przekazywanie środków finansowych na ZFŚS w szkole	477
5.4. Świadczenie urlopowe	477
5.5. Szczegółowe zasady ustalania wysokości ZFŚS w szkole	479
5.6. Obliczenie ZFŚS	480
5.7. Korekta wysokości ZFŚS w końcu roku	481
5.8. Obowiązki dyrektora szkoły w zakresie ZFŚS	481
5.9. Wydatkowanie środków ZFŚS	482
5.10. Kryteria przyznawania środków ZFŚS	484
5.11. Komisja socjalna w szkole	484
5.12. Składki na ubezpieczenie społeczne	485
CZĘŚĆ V. BHP	487
1. Wypadki osób pozostających pod opieką szkoły – działania profilaktyczne i postępowanie powypadkowe	489
1.1. Zagadnienia ogólne	489
1.2. Granica odpowiedzialności szkoły lub placówki za wypadki z udziałem dzieci	490
1.3. Zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w szkole lub placówce oświatowej	491
1.4. Postępowanie w razie wypadku osoby pozostającej pod opieką szkoły	497
1.5. Wzory dokumentów	501
CZĘŚĆ VI. REFORMA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO	511
1. Prawa dzieci do korzystania z wychowania przedszkolnego i obowiązki gminy	513
1.1. Zagadnienia ogólne	513
1.2. Zespół wychowania przedszkolnego i punkt przedszkolny	514
1.3. Obniżenie wieku przedszkolnego	515
2. Zapewnienie dzieciom miejsc w przedszkolu lub innej formie wychowania przedszkolnego	517
2.1. Zagadnienia ogólne	517
2.2. Możliwość skorzystania z formuły konkursu, gdy są spełnione warunki określone w art. 14 SysOśwU	518
2.2.1. Warunki, które musi spełnić przedszkole niepubliczne realizujące zadania gminne – (art. 90 ust. 1b SysOśwU) zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w SysOśwZmU	519
2.2.2. Warunki, które musi spełnić niepubliczna inna forma wychowania przedszkolnego realizująca zadania gminne (art. 90 ust. 1c SysOśwU) zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w SysOśwZmU	520
2.2.3. Podmioty mogące przystąpić do konkursu	521
2.2.4. Otwarty konkurs ofert	523
2.3. Wzory dokumentów	524
2.3.1. Uchwała w sprawie regulaminu otwartego konkursu ofert na prowadzenie niepublicznego przedszkola	525
2.3.2. Zarządzenie w sprawie powołania Komisji Konkursowej	529
2.3.3. Informacja o wynikach otwartego konkursu ofert	530

2.3.4. Uchwała w sprawie określenia regulaminu otwartego konkursu ofert na prowadzenie niepublicznej innej formy wychowania przedszkolnego	531
2.4. Problematyka regulaminu konkursu ofert	535
2.5. Dotacja dla podmiotu wyłonionego w konkursie	536
3. Sieć przedszkoli	539
3.1. Zapewnienie przez gminę wychowania przedszkolnego	539
3.2. Zmiany dotyczące obowiązku zapewnienia wychowania przedszkolnego	540
4. Przekształcenie oddziału przedszkolnego w przedszkole	543
4.1. Zagadnienia ogólne	543
4.2. Wzory dokumentów	544
4.2.1. Uchwała o powołaniu zespołu szkolno-przedszkolnego powstałego w wyniku przekształcenia oddziału przedszkolnego w przedszkole	544
4.2.2. Uchwała (wraz z aktem założycielskim i statutem) o utworzeniu zespołu szkolno-przedszkolnego ze szkoły podstawowej i przedszkola mającego siedzibę w obwodzie szkoły	545
5. Opłaty w przedszkolach	551
5.1. Zagadnienia ogólne	551
5.2. Wzór uchwały w sprawie opłat za świadczenia i czasu przeznaczanego na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w przedszkolach	553
5.3. Pobieranie opłat za czas przekraczający czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki	555
5.4. Opłata za wyżywienie i zajęcia dodatkowe	556
6. Dotacja celowa	559
6.1. Zagadnienia ogólne	559
6.2. Rozporządzenie w sprawie udzielania gminom dotacji celowej	561
7. Rozliczenia z gminami	567
7.1. Forma i tryb zwrotu kosztów dotacji	567
7.2. Obliczanie kosztów dotacji do zwrotu	568